

Rețeaua Europeană a Consiliilor Judiciare
(RECJ)

GRUPUL DE LUCRU AL RECJ RAPORT PRIVIND CODURILE DE CONDUITĂ PENTRU MEMBRII CONSILIILOR DIN CADRUL SISTEMULUI JUDICIAR

În **Compendiul RECJ privind Consiliile Judiciare**, adoptat în octombrie 2021, a fost adăugată următoarea recomandare: „RECJ recomandă Consiliilor din Sistemul Judiciar să elaboreze standarde de conduită profesională și etică pentru membrii acestora (atât judiciare, cât și extrajudiciare) într-un mod similar cu cel aplicat judecătorilor.” Ca atare, a fost înființat un grup de lucru pentru a elabora un document care ar putea fi utilizat de consilii la elaborarea un cod de conduită care să conțină valori, principii, standarde sau bune practici pentru membrii care funcționează în cadrul Consiliilor din Sistemul Judiciar. În urma acestei activități, **RECJ propune următorul model de cod de conduită care ar trebui adaptat de fiecare Consiliu din Sistemul Judiciar la propriile particularități.**

Traducere: Asociația Forumul Judecătorilor din România

PREAMBUL

Având în vedere marea varietate de participanți posibili la guvernarea judiciară și diferitele sisteme de numire și gestionare a membrilor din sistemul judiciar, din afara sistemului judiciar și ex-officio ai Consiliilor din Sistemul Judiciar, precum și varietatea culturilor judiciare din Europa, codurile de conduită ale membrilor Consiliilor ar trebui să respecte acest specific.

Ținând seama de faptul că unele Consilii din Sistemul Judiciar se referă, de asemenea, la procurori, trimerile făcute în prezentul text la judecători trebuie înțelese și cu trimerile la procurorii din cadrul acestor consilii.

Normele care există deja pentru activitatea specifică a judecătorilor sau a altor profesioniști din domeniul juridic care ar putea fi numiți membri ai Consiliului din Sistemul Judiciar nu sunt întotdeauna suficiente pentru a orienta exercitarea atribuțiilor lor. Indiferent de existența unor norme etice privind judecătoria și alți profesioniști din domeniul juridic, poziția unui membru al Consiliului din Sistemul Judiciar este diferită. Membrii Consiliului participă la o instituție cu atribuții administrative. Prin urmare, această activitate diferă de cea pe care judecătoria trebuie să o desfășoare în instanță. Obligațiile lor deontologice sunt specifice, iar conținutul lor este direct legat de natura misiunilor, atribuțiilor și competențelor lor.

Un cod de conduită ar trebui să **definiească în mod clar principiile activității și conduitei** care trebuie respectate de membrii Consiliului din Sistemul Judiciar în exercitarea funcțiilor lor statutare. După încetarea mandatului, membrii au în continuare obligația de integritate, demnitate, loialitate și discreție. Aceștia ar trebui să își exercite atribuțiile în orice moment cel mai înalt standard de integritate din viața lor profesională și personală. Un cod de conduită completează prevederile legilor, decretelor și regulamentului de procedură și ar trebui să conțină orientări, bune practici și principii privind procesul decizional și să **informeze publicul cu privire la standardele de conduită așteptate de la membrii Consiliului din Sistemul Judiciar.** Ar trebui avute în vedere cele mai înalte standarde de conduită și responsabilitate ale membrilor Consiliului din Sistemul Judiciar. Codurile de conduită ar trebui să identifice normele morale și sociale care constituie patrimoniul ideal și practic pus la dispoziția conștiinței individuale a membrilor Consiliului, cu toate că respectarea normelor se bazează pe adeziunea internă a fiecăruia dintre aceștia. Toți membrii Consiliului din Sistemul Judiciar trebuie să aibă calități morale și profesionale care să le permită să protejeze legitimitatea judiciară în termeni generali.

Un cod de conduită ar asigura, de asemenea, aplicarea normelor etice tuturor membrilor aceluiași Consiliu din Sistemul Judiciar – tuturor consiliilor, precum și, în consecință, membrilor din afara sistemului judiciar care nu fac obiectul unor norme etice specifice în contextul funcțiilor lor exercitate (în interiorul și) în afara Consiliului.

Un cod de conduită ar constitui o **bază pentru consultare și autorefecție** cu privire la obligațiile membrilor Consiliilor, luând în considerare principalele valori care ar trebui să ghideze activitățile acestora.

Un cod de conduită consolidează ideea **responsabilității** Consiliului în ansamblu și a membrilor Consiliilor Judiciare și subliniază angajamentul acestora față de cetățenii în slujba cărora se află. Prin urmare, normele de conduită deontologică reprezintă un factor important în consolidarea și promovarea **încrederii publicului în sistemul judiciar** și ar trebui să contribuie la creșterea încrederii publicului în această instituție și la consolidarea autorității sale. Imaginea Consiliului și a sistemului judiciar ar fi îmbunătățită. Alte obiective ale codurilor de conduită sunt protejarea drepturilor omului, respectarea statului de drept și prevenirea și limitarea corupției în sistemul judiciar.

Normele de conduită deontologică **depășesc obligațiile legale** care revin membrilor Consiliilor din Sistemul Judiciar.

PRINCIPII ȘI NORME DE ACTIVITATE ȘI CONDUITĂ PENTRU MEMBRII CONSILIILOR DIN SISTEMUL JUDICIAR

I. VALORI DE FOND

1. Integritate

1. Principiul integrității impune membrilor Consiliilor din Sistemul Judiciar să mențină onestitatea, corectitudinea și cel mai înalt standard de comportament profesional și personal.
2. Membrii Consiliilor din sistemul Judiciar își îndeplinesc rolul în interesul superior al sistemului judiciar și al societății.
3. Aderarea la această valoare este esențială pentru a menține încrederea publicului în independența și imparțialitatea unui membru al Consiliului și în instituție.
4. Integritatea include obligația de probitate și datorita de demnitate și onoare.
5. Obligația de probitate implică faptul că membrii Consiliilor din Sistemul Judiciare ar trebui să se abțină de la orice comportament lipsit de tact sau necorespunzător (fie în comunicare formală, fie în comunicare profesională informală), și nu doar de la comportamente contrare legii.
6. Membrii Consiliilor ar trebui să se asigure că modul lor de conduită este conform cu principiile caracterului rezonabil și ale echilibrului, având legătură cu necesitatea de a fi corect informați. Aceștia nu adoptă niciun comportament care pune sub semnul întrebării integritatea lor, iar comportamentul lor extraprofesional nu ar trebui să submineze demnitatea funcției lor.
7. Membrii Consiliilor din Sistemul Judiciar nu își folosesc poziția pentru a-și procura avantaje în timpul mandatului sau după încheierea acestuia. Aceștia ar trebui să refuze orice avantaje morale sau materiale pentru ei înșiși sau pentru cei apropiați (familie, prieteni, anumiți colegi etc.) în exercitarea funcțiilor lor. În exercitarea mandatului lor, membrii Consiliilor nu vor interveni și nu vor permite nicio ingerință în favoarea niciunei persoane.
8. Datoria de demnitate și onoare impune membrilor Consiliilor din Sistemul Judiciar să nu pună în pericol imaginea publică a Consiliului și a sistemului judiciar.

2. Independență

1. Membrii Consiliilor din Sistemul Judiciar își exercită atribuțiile în deplină independență și sunt obligați să respecte legea.
2. Aceștia nu trebuie să facă obiectul unor împrejurări sau influențe care compromit sau pot fi considerate compromițătoare în îndeplinirea acestor sarcini, astfel încât să se bucure de încredere că le îndeplinesc fără vreo ingerință. În acest scop, membrii își mențin independența față de orice influență internă sau externă și nu solicită și nici nu acceptă instrucțiuni de la nicio persoană, instituție, organism sau entitate.
3. Membrii Consiliilor ar trebui să rămână independenți unii față de alții. Președintele sau orice altă persoană care conduce efectiv instituția ar trebui să efectueze o administrare eficientă.
4. Membrii Consiliilor din Sistemul Judiciar ar trebui să rămână independenți față de orice posibile grupuri de presiune, atât din cadrul sistemului judiciar, cât și din afara acestuia. Aceste grupuri includ, fără a fi limitativ exemplificate, puteri economice sau politice, mass-media, opinia publică și organizații profesionale.
5. Atunci când criticile/atacurile au în vedere Consiliul însuși sau membrii acestuia, este recomandabil să existe o abordare echilibrată, cu o prezentare obiectivă a poziției Consiliului sau, după caz, a membrilor acestuia.

3. Imparțialitate

1. Atât imparțialitatea, cât și aparența imparțialității sunt importante în exercitarea competențelor și îndatoririlor membrilor Consiliului din Sistemul Judiciar.
2. Imparțialitatea se manifestă pe tot parcursul procesului prin care se iau decizii, în conținutul deciziilor luate de Consiliile din Sistemul Judiciar și în modul în care aceste hotărâri sunt aduse la cunoștința publicului.

3. Un membru al Consiliului ar trebui să își exercite atribuțiile fără favoruri, părtinire sau prejudecată și, prin urmare, ar trebui să fie conștient de eventualele sale prejudecăți.
4. Membrii se vor abține de la orice procedură în care nu sunt în măsură să decidă în mod imparțial sau în care un observator rezonabil ar putea considera că nu sunt în măsură să soluționeze chestiunea în mod imparțial.
5. Membrii Consiliilor din Sistemul Judiciar nu acționează și nu se exprimă, prin orice mijloc, într-un mod care afectează în mod negativ percepția publică asupra imparțialității lor.
6. Membrii Consiliilor evită orice situație care poate da naștere unui conflict de interese sau care poate fi percepută în mod obiectiv ca atare. Un conflict de interese apare atunci când un interes personal ar putea influența îndeplinirea imparțială a atribuțiilor unui membru. Interesele personale includ, fără a se limita la acestea, orice beneficiu sau avantaj potențial pentru membrii înșiși, soții/soțiile, partenerii sau membrii direcți ai familiei.
7. Membrii nu sunt implicați în tratarea unui caz în care pot avea un interes care poate da naștere unui conflict de interese. În cazul în care urmează să audieze un astfel de caz, aceștia vor urma procedurile legale pentru a exclude orice implicare a lor în dezbateră sau soluționarea cauzei.
8. Rudele sau persoanele înrudite în cadrul celui de al patrulea grad de rudenie nu ar trebui să fie în același timp membri ai Consiliului din Sistemul Judiciar.

II. VALORI INSTRUMENTALE

1. Competență

1. Pentru a-și îndeplini atribuțiile în mod competent, independent și imparțial, membrii Consiliilor din Sistemul Judiciar dobândesc, mențin și dezvoltă cunoștințe și competențe relevante pentru aceste atribuții.
2. Membrii Consiliilor fac parte dintr-o comunitate de lucru. În această calitate, ei ar trebui să fie dispuși să lucreze în echipă cu colegii și cu membrii personalului.
3. Membrii Consiliilor din Sistemul Judiciar au nevoie de aptitudini de comunicare publică, de mediere și de evaluare, în funcție de competențele și îndatoririle consiliului lor. Dacă este necesar, aceștia ar trebui să urmeze o formare specifică pentru dezvoltarea competențelor non-tehnice, inclusiv a celor legate de utilizarea individuală și instituțională a platformelor de comunicare socială.
4. Membrii Consiliilor ar trebui să dețină și să dezvolte gândire strategică și competențe pentru o abordare macroeconomică pe teme legate de sistemul judiciar.
5. Membrii Consiliilor din Sistemul Judiciar acționează în conformitate cu normele și standardele existente privind diligența necesară.

2. Cooperare

1. Membrii Consiliilor din Sistemul Judiciar fac parte dintr-o instituție care asigură și garantează independența sistemului judiciar, în cadrul legal. Aceștia ar trebui să aibă în vedere interesul superior al fiecărui judecător, al sistemului judiciar și, în final, al societății. Ei vor fi obligați să coopereze pentru a lua cele mai bune decizii în favoarea părților interesate, nu al propriilor interese.
2. În limitele permise de dispoziția legală privind funcționarea și funcționarea Consiliului, fiecare membru al unui consiliu ar trebui să fie valorizat echitabil și să i se încredințeze sarcini specifice, având în vedere calitățile sale personale și profesionale.
3. Președintele Consiliului are un rol esențial în consolidarea și menținerea încrederii și a cooperării între membri și în asigurarea accesului egal al fiecărui membru la informații și la luarea deciziilor.
4. Se recomandă ca activitățile extra-curriculare să încurajeze membrii să se cunoască reciproc în afara mediului lor de lucru, să construiască și să sporească încrederea în rândul acestora.

3. Respect

1. Membrii Consiliilor din Sistemul Judiciar ar trebui să comunice cu considerația cuvenită și în

mod respectuos între ei, fie în circumstanțe formale, fie în circumstanțe informale, direct sau indirect.

2. Același principiu se aplică în relația cu membrii personalului administrativ (dacă este cazul), având în vedere sfera lor autonomă de competență și de îndatorire.
3. Membrii fac uz de serviciile funcționarilor și ale celorlalți agenți ai instituției, în special de cele alocate comitetelor lor, în mod respectuos.
4. Membrii Consiliilor ar trebui să urmărească împărtășirea și respectarea valorilor respectului și ale ascultării.
5. Activitatea Consiliului din Sistemul Judiciar necesită capacități înalte de ascultare și acceptarea unei diversități de opinii.

4. Loialitate

1. Membrii Consiliilor din Sistemul Judiciar își respectă datoria de loialitate față de sistemul judiciar și se angajează să apere independența sistemului judiciar.
2. Membrii se dedică îndeplinirii mandatului lor. Aceștia ar trebui să asigure o prezență constantă la reuniunile plenului și ale comisiilor din care fac parte.
3. Membrii gestionează resursele materiale ale instituției într-un mod responsabil.
4. Membrii ar trebui să se abțină de la orice declarație în afara instituției care i-ar putea afecta grav reputația. În cazul opiniilor minoritare sau divergente, acestea ar trebui să fie exprimate public și privat într-un mod documentat și respectuos, ținând seama de loialitatea față de sistemul judiciar.
5. Atunci când democrația, libertățile fundamentale sau statul de drept sunt în pericol, membrii Consiliilor trebuie să se exprime în mod deschis.

5. Transparență

1. Întrucât transparența este un factor important pentru sensibilizarea publicului și îmbunătățirea efectelor rezultatelor activității Consiliilor din Sistemul Judiciar, membrii Consiliilor ar trebui să acționeze în mod transparent, să fie disponibili de a motiva deciziile pe care le iau.
2. Atunci când se exprimă o opinie personală, nu o opinie instituțională, este imperativ să se precizeze acest fapt, explicând motivele unei opinii diferite sau ale uneia care diferă de cea a instituției pe care o reprezintă. Luarea în considerare a feedbackului colegilor (din cadrul sistemului judiciar, al mass-mediei, al societății și al Consiliului) este foarte importantă.
3. Membrii Consiliilor din Sistemul Judiciar ar trebui să informeze cu privire la activitățile lor din afara Consiliului legate de îndeplinirea atribuțiilor în calitate de membri ai Consiliului.

6. Obligația de rezervă și discreție

1. Membrii Consiliilor din Sistemul Judiciar respectă caracterul confidențial al activității lor atunci când legea prevede acest lucru. Aceștia nu trebuie să divulge informații privind viața privată sau date cu caracter personal protejate ale persoanelor cu care intră în contact în timpul activității lor sau care ar putea aduce atingere intereselor lor protejate de lege sau reputației lor. Aceștia nu pot utiliza în mod abuziv informațiile de care au luat cunoștință în exercitarea atribuțiilor lor.
2. Obligația de rezervă și discreție se păstrează și după încetarea mandatului.

IMPLEMENTAREA

1. Un cod de etică pentru membrii Consiliilor din Sistemul Judiciar este menit să fie un instrument de autorefecție și consultare. Respectarea codului deontologic se bazează pe adevărul interioară.
2. Problemele etice și dilemele trebuie identificate în timp util, iar consultarea, atunci când este necesar, trebuie folosită ca instrument valoros.
3. Codurile de conduită ale membrilor Consiliilor din Sistemul Judiciar ar trebui să includă crearea unei comisii de etică sau a unui organism similar, la care membrii să poată apela pentru

consiliere cu privire la chestiuni etice. În țările în care există deja astfel de comitete de etică judiciară sau organisme similare, este recomandabil să se analizeze dacă acestea ar trebui să își extindă competențele la membrii Consiliului.

4. Se recomandă schimbul de bune practici ale acestor comitete între Consiliile din Sistemul Judiciar.